

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben hához hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétig és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kizárólag visszafizetés
 vagy megöröseire nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A főváros körirata és a vidéki városok.

Ma már nyílt titok, hogy miért akarják oly nagyon az argentinai húst Magyarországra is behozni. Van egy osztrák hajóstársaság, amelynek hajói a tengerentúli államokkal tartanak összeköttetést. Visszafelé rendszerint üresen jönnek a hajók, pedig azt tudjuk, hogy az ilyesmi nem nyereséges. Nagyon jó volna az illető hajóstársaságnak tehát, ha visszafelé is bezsebelhetne busás fuvardíjakat. Ezért kellett megindítani az akcióit az argentinai hús érdekében, amelyről már az első szállítmánynál ki-sült, hogy drágább, mint a belföldi hús. A jó osztrákok természetesen a lekötött drága hús egy részét rá akarják a magyarokra sózni. Megindult a testvéri levélváltás Bécs és Budapest között:

Nosza, kedves öcsém, Budapest polgármestere, vegyetek ti is a finom, jó, argentinai husból, s amennyiben Budapest népe nem akarná eltogyasztani mind a nekik felkinált mennyiséget, add el azt a jámbor vidéki városoknak. Tudjuk mi nagyon jól, hogyha Budapestén kiadnak egy jelszót, a naiv vidékiek úgy

szaladnak utánna, mint a rajzó méhek a csengetyű szóra.

Budapesten nem is késtek sokáig és a bécsi ösztökélésre ment a levél violaszin pecsét alatt valamennyi vidéki városhoz. Ámde Budapest urai rálicitáltak még Bécs városára is. Nekik nemcsak argentinai fagyasztott hús kellene, hanem szerb és román élőmarha is. Ment a levél violaszin pecsét alatt: ti jó vidéki városok, nosza, velünk egyetemben követeljétek hangos szóval mindannak a megengedését, ami kiszámíthatlan veszedelme lenne a magyar állattenyésztésnek.

Budapest székesfővárost értjük. Itt nincs állattenyésztés. Bárczy István polgármester ur legelésző gulyáját nem fertőzheti meg a Szerbiából és Romániából behozott állatbetegség. A budapesti városatyák istállóiban nincs fejős tehén, nincs vágómarha. Az ilyesmit messze földről kell hozatni, ilyenkor pedig a dolog teljesen zsebkérdés. Minél olcsóbb legyen valami, annál szívesebben fogadják.

Budapest székesfővárost értjük, annak közönsége és annak vezetői soha sem tudtak lelkesedni a magyar mezőgazdaság érdekei iránt. Ők a mezőgazdaságot valósággal csak fejős tehénnek tekintették, amelyik adjon nekik élelmet, természetesen minél olcsóbban.

Még Budapest népe is okulhatna. Maholnap tejet nem lehet kapni, mert ijesztő módon pusztít a szarvasmarhák közt a szájszél- és körömfás. Az is bebizonyított tény, hogy ez a járvány keletről jön. Nem nagyfokú rövidlátás kell-e hozzá, hogy még ilyenkor is követelik a keleti szarvasmarha behozatalának a megengedését?

A vidéki városoknak most kellene megmutatniok, hogy vezetésük nem a Budapestről kidobott jelszavak szerint rendezkedik be. A vidéki városoknak most kellene megmutatniok, hogy tudnak hivatott őrrei lenni a mezőgazdasági érdekeknek, éppen ezért a Bécsből származó, de Budapestre átérkező biztatást kereken vissza kell utasítaniok.

Nagyvárad törvényhatósága azonban tegnapi állásfoglalásával azt mutatta meg, hogy nincs érzéke a vidék népének érdekei iránt.

Pedig ez a város fejlődését jórészt a vidéknek köszönheti. Fejlett kereskedelme onnét szívja tápláló erejét. Egy pár értékes felszólalás el is hangzott a föld népének érdekében, de a törvényhatóság nagy többségét fogva tartja a rideg kalmárszellem, melynek első paragrafusa az önzés.

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A hullámok.

— N. Blasco Ibanez. —

A »Saint Raphael« alkonyat táján hagyta el a torreirejai kikötőt, hogy sórakományával Gibraltárnak induljon.

A tenék tul volt halmozva. A nagy árboc körül egész zsákhegyek emelkedtek. Ha a hajó elejétől a farához ment a legénység, alaposan félredőlt a vitorlás, megingott az egyensúly.

A legénység öt emberből és egy gyerekből állott. Az indulás után vacsorához láttak. Körülültek a nagy bográcsot és a benne levő illatosan párolgó levesbe mártogatták kenyérüket, tengerészi egyetértésben, a kormányos épp úgy, mint a hajósina. A kik szolgálaton kívül voltak, lassanként el eltűnődtek, s a bortól és dinnyeestől tulterhelt gyomrukkal tértek kemény fekhelyükre.

Chispas, az öreg, fogatlan tengeri cápa és pártfogoltja, Juanillo, a kis hajósina, a kinek ez volt első tengeri útja, egyedül maradtak a fedélzeten. Az öreg nagyon szerette a gyereket, ez viszont neki köszönhette, hogy hajóra jutott, s hogy hatalmas étvágyát végre kedve szerint lecsillapíthatta.

A gyermek fantáziájában ez a nyomorult kis jármű pompás tengeri hajóvá változott, elvarázsolt csodahajóvá, mely a bőség vizein himbálózott. A ma esti vacsora életének első jobb vacsorája volt, s először viselt vászoncipőt, a melyben ugyan épp úgy elcsónakázhatott volna, mint akár a hajón, de a mely boldogságát a végtelenségig fokozta.

Chispas különös mosolylyal hallgatta a gyerek fecsegését, a nélkül azonban, hogy tekintete egy pillanatra is elhagyta volna a hajó orrát, keze a kormányrudat és biztosan irányította a járművet a koromfekete éjszakában.

— Igen, nem választottál rosszul. De fiam, veszélyes mesterség ez. Meg tudod majd te is, ha olyan idős leszel, mint én. Nem itt a helyed, gyerek. Menj előre, s ha látsz valami akadályt utunkban, akkor értesíts.

Juanillo végigszaladt a fedélzeten a tengerparti gyerkőcök nyugodt biztonságával.

Már ott is volt az elején, leült a hajó orrára és a tenger tekete felszínét vizsgálta. A vizek mélyén kigyózza tükröződtek vissza a nyugtalan csillagok.

— A legszebb élet... Chispas bácsi, tesszik egy szivar?

— Hozd ide!

Juanillo a szél ellen harcolva igyekezett a hajó végére jutni. Egy pillanatra szélcsend lett és a vitorla lomhán omlott le a magas árbocról. Egy szélrohám süvöltött végig, s a hajósina, hogy megtartsa egyensúlyát, a vitorlába kapaszkodott. De ez most a megpattanásig megfeszült az árbocon és kérelhetetlenül magával ragadta a gyermeket és vetőgép gyanánt hajtotta a messzeségbe.

A mint a víz megnyílt testének sulya alatt, Juanillo mintha kiáltozást, hangok zürzavarát hallotta volna, tán az öreg kormányos ordította, hogy: »Valaki beleesett a tengerbe!«

Sokáig volt eszméletlenül, elszédülve a hirtelen lökés erejétől. S még mielőtt számot adhatott volna magának helyzetéről, az ár elragadta, a jeges szél dühös erővel pacskolta, dobta ide-oda, s a vitorlás nem volt látható a sötét ten-

geren, a mely sötétebb volt így, mint valaha a partról nézve.

Hirtelen, mintha egy folt tűnt volna fel előtte, a távolban egy tovasuhanó árnyat látott. Feléje igyekezett, de ismét elvesztette szeme elől. Most meg más irányban látta feltűnni. Végre egészen tájékozatlan lett; megfordult és erőteljes ütemben uszni kezdett, maga sem tudva, merre...

A vászoncipők ólomsúlylyal vonták lefelé lábait. Az átkozottak! Ma voltak először rajta.

— Bátorság, Juanillo, bátorság!

Nem esett kétségbe. Jól uszott, s tudta, ha kell, két óra hosszat is a víz színén tud maradni. Meg azóta bizonyára már a keresésére is indultak. Egy szél, egy bukás... ez volt az egész... Ez csak nem a halál?...

— Ah, ott a vitorlás!... Chispas bácsi... kormányos...

Még mindig reménykedett, de kételkedni is kezdett már. Két óra hosszú idő, vajjon kitartja-e oly sokáig e jeges fűrdőt. Hosszabb ideig is uszott ugyan már a tengerben a part mentén, a nélkül, hogy elfáradt volna. De itt e tinta színű vízben, a sötét éjszakában, akadályozva ruházata által... s tudja Isten, hány elsüllyedt hajó, hány emberi roncs fölött...

Kimerülten a hátára feküdt és a hullámok által vitette magát. Inye újra érezte a vacsora illatát... Mégis csak nehéz az élet, a megélhetés... Még elpusztul itt, megörlül... Ujra összeszedte magát. Tán máris keresik, de elhaladnak mellette, mert így elterülve meg sem látják, fel sem ismerik. Uszni kezdett megint, kétségbeesett rémülettel. Felemelkedett a hullámok hátán, hogy áttekinthesse a láthatárt, a

A magyar delegáció.

Ma délelőtt tíz órakor plenáris ülést tartott a magyar delegáció *Láng* Lajos elnöke alatt. Mindjárt az ülés elején szólásra emelkedett *Hoffmann* Hugó altábornagy, közös hadügyminiszteriumi osztályfőnök és hosszú beszédet mondott a véderőreformról és a katonai kérdésekről.

— A hadügyminiszter — mondotta *Hoffmann* — politikai tevékenységében a két kormányal együtt működik. Ezért niacs semmi hozzátenni valója gróf *Khuen-Héderváry* tegnapi beszédéhez. A hadügyminiszter a két kormányal egyetértően tekintetbe veszi az ország pénzügyi helyzetét, azonban arra is gondol, hogy a külföldi véderő fejlesztésével szemben az ország védereje ne maradjon hátra. Igen hálás azért, hogy a delegátusok sürgették a tisztikar és a legénység anyagi helyzetének javítását. Felsorolja, hogy miket tett a hadügyminiszter az utóbbi időkben erre vonatkozólag. A tiszték adósságmentesítő intézménye lehetővé teszi, hogy azok a tiszték, akiknek anyagi helyzete nem tulságosan romlott, rendezhessék adósságaikat.

A kétéves katonai szolgálatról szólva, kijelenti, hogy ez a lovasságnál és a lovas tüzérségnél nem hozható be. Itt hamisan alkalmazott humanitás volna a kétéves szolgálat erőszakolása. De a lovasságnál és tüzérségnél alkalmazott legénység kárpótlásban fog részesülni azzal, hogy megrövidítik a tartalékos állomány idejét és a fegyvergyakorlatok idejét. A póttartalékos intézményt még fent kell tartani.

A legénységi ellenőrzési szemléket az új javaslat megszünteti, de fentartja a hadügyminiszter azon jogát, hogy adott esetekben elrendelhet ilyen szemléket. Az ujoncozás megrövidítése, bár óhajtott, még most nem vihető keresztül.

Kívánatos az altisztek alkalmazásáról szóló törvény megváltoztatása, mert különben a továbbszolgáló magyar altisztek száma sohasem fogja a kívánt mértéket elérni. A kétéves szolgálat költségei nem lesznek olyan nagyok, mint azt az egyes szónokok megjósolták.

mely mintha körben forgott volna szeméi előtt.

— Nyomorult féregként, így hagyják elpusztulni . . . Milyen könnyen megfélemeznek egy emberről . . . De nem! . . . Keresik . . . Kutatják mind a hányan . . .

Es míg ily ábrándokban ringatózott, érzelt behunyta szeméit. Két óriási hullám forgószélként repítette ide-oda, s végre ismét a víz felületén fektűt.

Lassanként elszibbadtak karjai. Az álomságtól súlyossá vált feje mellére hanyatlott. Mintha az ég is megváltozott volna, vérpirosnak látta egyszerre. Nem félt többé a tengerből, örült, hogy lágyan, szelíden himbálta, szinte kívánni kezdte, hogy álomba ringassa.

Eszébe jutott a nagyanyja, a ki most is bizonyára rá gondol. Imádkozni akart, úgy mint az öreg asszony szokott . . . »Mi Atyánk Isten, ki vagy . . .« Öntudatlanul imádkozott, értelem nélkül. Megmozdult a nyelve és különös, idegenszerű, rekedt hangon mondta:

— A kutyák . . . A gazemberek! . . . Itt hagynak elpusztulni! . . .

Dacára erőfeszítéseinek, ismét süllyedni kezdett. Valaki húzta lefelé a cipőjénél fogva . . .

A csillagok az égnél is feketébben, tinta-cseppenként lógtak alá . . .

Kezdődött a vég . . . Most már tényleg süllyedt, süllyedt, teste ólomsúlyúvá lett. Egyenesen haladt lefelé, új vászoncipőjénél fogva. És a mint süllyedt lefelé, az elmerült hajók, csónakok, a lerágott emberi csontvázak közé, elsötétülő agya egyre ezt gondolta, kékülő ajkai ezt hajtogatták:

— Mi atyánk Isten . . . Miatyánk! . . .

Végül megemlékeznek arról, hogy a hadügyminiszter rendkívül szigorúan ügyel fel arra, hogy a legénységgel ne bánjanak rosszul. Az ilyen panaszok ma már mindinkább ritkábbak is.

A delegációs tárgyaláson *Tisza* István felszólalása után általánosságban elfogadták a költségvetést. Ezután az egyes határozatok olvasása következett. *Tisza* István gróf annak során kérte a függetlenségi pártot, hogy tekintettel arra, miszerint már a katonai követeléseknek kilenczederészét feladták, mondjanak le a még fel nem adott egy tizedről is.

Apponyi Albert gróf tiltakozik az ellen, hogy a függetlenségi párt erről lemondjon. A párt követeléseit már eddig is a minimumra szállította le. Azóta azonban, mióta a jelenlegi kormány lépett turalomra, a legkisebb reménye is elszlott annak, hogy a pénz követeléseit bővíttessék. Nera teljesíti *Tisza* kérelmét.

Ezután *Kossuth* és *Holló* Lajos szóáltak fel.

A banktárgyalások.

A bankkérdésben a szakreferensek tárgyalása még nem fejeződött be. A szakreferensek öt külön javaslatot dolgoztak ki. Ezek a javaslatok a következők: Az új bankszabadalom szövege és terjedelme. A bank-státutumoknak ehhez képest való megváltoztatása. A bankjegykontingens és a váltó-pénzrendszer megállapítása. Az érmeszerződés. Az értékszerződés (Valutavertrag).

Az öt javaslat közül az első 1917-ig biztosítja az Osztrák-Magyar Bank részére a bankjegykibocsátás kizárólagos jogát. 1927 tudvalevőleg egy financiai magyar csomópont, amely alkalommal az összes nemzetközi magyar szerződéseink lejárnak. A második javaslatban helyezik el a készfizetések kötelező felvételére vonatkozó intézkedést. A harmadik, negyedik és ötödik javaslat, mint címeikből is látható, főként banktechnikai tartalommal bír, de a harmadik különösen fontos azért, mert a bankok az eddiginél nagyobb adómentes bankjegy kibocsátására fogják feljogosítani.

Most folyik a javaslatok első megszövegezése, amelynek befejezése után a magyar és német nyelvű konkrét fogalmazványok a két pénzügyminiszter elé kerülnek végleges megállapítás céljából.

A most felsorolt javaslatok közül az első három és az utolsó kettőt egybefoglalva egy-egy törvényjavaslatba, az öt javaslatot mint két-két megegyező javaslatot nyújtják be a törvényhozásokhoz.

Popovics Sándor bankkormányzó kijelentette, hogy a javaslatoknak végleges megszövegezése előtt a bank is megteszi megjegyzéseit, mert a javaslatban foglalt szerződésnek ő az egyik részese. Mindezek a munkálatok még ezt a hónapot igénybe veszik és a javaslatok a jövő hónap elején kerülnek a parlamentek elé.

Egy hét múlva ül össze ismét a képviselőház, hogy tárgyalás alá vegye néhány kisebb vicinális javaslat elintézésére után a polgári perrendtartás reformját.

Ezalatt az idő alatt tárgyalja le a pénzügyi bizottság a jövő évi költségvetését, amelyet december elejére szándékoznak napirendre tűzni.

Ugyanekkor kerül sorra a bankszabada-

lom meghosszabbításáról szóló két törvényjavaslat is, valamint ebben az időben a közös miniszterek újabb delegáció összehívását fogják kérni, hogy rövid közösügyes indemnitást kérjenek, mert a jövő évi közös költségvetést csak februárban terjesztik a delegáció elé.

A jövő évi budgetnek ez évben való elintézése tehát teljesen kizárt dolog s így még indemnitást is kell kérni.

Városi közgyűlés.

Vita a husdrágaság körül.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tegnap délután tartotta november havi rendes közgyűlését. A napirendre került tárgyak közül különösen Budapest székes fővárosnak a husdrágaság ellen a kormányhoz intézett felirata keltett élénk vitát, melyet aztán a közgyűlés több módosításokkal magáévá is tett. Kiemelkedőbb tárgya volt még a közgyűlésnek a gipsz-gyár ügye, mely felett azonban még véglegesen nem határoztak, hanem kiadták véleményezés végett a pénzügyi bizottságnak. A közgyűlést, melynek holnap még folytatása lesz, interpellációk zárták be.

A közgyűlés részletes lefolyásáról különben a következő tudósításunk szól:

Hlatky Endre főispán elnököl. A bizottsági tagok szép számmal voltak jelen.

A polgármester mult havi jelentésének elfogadása után felolvasták a belügyminiszter leiratát, mely által a Nagyváradon próbaképpen felállított csendőrszolgálat véglegesíti.

Dr. Déri Ferenc hangsúlyozza a csendőrszolgálat fontosságát és annak kieszközlése végett a polgármesternek, valamint a tanács tagjainak jegyzőkönyvi köszönetet indítványoz, melyet a közgyűlés megad.

Ezután a polgármester javasolja, hogy az 1910 végével megüresedő bizottsági tagságok választás utján való betöltésére december 4-ét tűzzék ki. Ugyancsak javasolja, hogy a közgazgatási bizottság lelépő tagjainak helyébe újakat a jövő közgyűlésen válasszanak.

A közgyűlés mindkét javaslatához hozzájárult.

A közgyűlés pártolja továbbá Pécs szab. kir. városnak a kormányhoz intézett feliratát, a városok hitelügyeinek az Osztrák-Magyar Bank által való kielégítése tárgyában.

Ezután következett Budapest székes fővárosnak Nagyvárad városához pártolás végett áttett és a magyar királyi kormányhoz terjesztett felirata a husdrágaság enyhítése tárgyában.

A tanács pártolólág terjeszti a közgyűléshez a feliratot.

Schwartz Izidor elfogadja a tanács javaslatát, de egy módosító indítványt nyújt be a Nagyváradon november 6-án megtartott népgyűlés megbi-ásából. Eszerint kívánja bevenni a választójogi reformot, mely a legmélyebben fekvő okát fogja eltüntetni a husdrágaságnak. (?) Ezenkívül a lokális okok megszüntetését is kívánja.

Balogh Döme a helyi drágaságnak egyik főtenyezőjét abban látja, hogy a marhajárvány miatt a vásárok be vannak zárva, holott ez a járvány csak szörványosan fordul elő. Továbbá le kell szállítani a fogyasztási adót. Az általános okok közül a szerb határzár tartja legfőbbnek. Hozzájárul a tanács javaslatához.

Dr. Vicskics Gyula ellenzi a tanács javaslatát. A balkán vámsorompók megnyitása veszélyeztetné az ország állategészségügyét, mert a Balkánról behurcolnák az állatbetegségeket. Magyarországnak ez fontos érdeke, mert az állattenyésztés fő jövedelmi forrás nálunk és a föld most nem hoz csak 3 százalékot. De különben is céltalan ezt kívánni, mert ezekben a dolgokban nemzetközi szerződések irányadók.

Dr. Molnár Imre úgy véli, hogy a busdrágaság nem momentán állott elő, Régen működő okok hatása ez. Ilyen például a sertésvész. Ellenzi a tanács javaslatát, mert ezáltal a magyar állattenyésztés menne tönkre.

Dr. Grósz Menyhért azt véli, hogy a mai busdrágaságot egy törpe minoritás tartja fenn mesterségesen. A nagybirtok az oka annak, hogy most Magyarországon 20 millió ember éhezik. Ennek a megváltoztatását csak a választójog reformjától lehet várni. Elfogadja a tanács javaslatát.

Dr. Moskovits József a magas mezőgazdasági vámokat tartja a drágaság egyik főokának. Nyissák meg a határsorompót és legyen inkább szigorú ellenőrzés, mint határzár, mely mellett vigan folyhat az állatcsempészés.

Dr. Molnár Imre visszautasítja azt az állítást, hogy a mai busdrágaság egy törpe minoritás érdekében állana fenn. O nem a feudális nagybirtok, hanem a nép érdekében szólalt fel, akiket a drágaság a legérzékenyebben sújt és akik az ország lakosságának 75 százalékát teszik.

Hozzászóltak még a tárgyhöz dr. Agoston Péter, dr. Várady Zsigmond és dr. Hoványi Gyula.

Ezután a közgyűlés általánosságban elfogadta a tanács javaslatát. Schwartz Izidor indítványát 27 szóval 13 ellen szintén elfogadták. Balogh Döme indítványát ellenben a fogyasztási adó leszállítására vonatkozólag elvetették.

Következett ezután a Nagyváradon Steiner József és társai által felállítandó gipsz-gyár ügye. A tanács javaslata e tárgyban az, hogy adja meg a város a kért kedvezményeket.

Dr. Hoványi Géza nem sok reményt fűz a vállalkozáshoz. Csak egy kisszerű ipartelepnek gondolja az egészet, mely ily nagy kedvezményeket nem igényelhet. Mindazáltal, hogy érzéketlenséggel ne vádolják a várost, belemegy a dologba, de csak úgy, ha a város az ingyen telket a kilátásba helyezett gyári üzem nem léte esetén visszavonhatja.

Dr. Moskovits József azt indítványozza, hogy tegyék át előbb az ügyet a pénzügyi bizottsághoz.

Dr. Várady Zsigmond elutasítani kívánja a vállalatot ily nagy követelésekkel. Kisebbséget azonban hajlandó adni.

Dr. Hoványi Gyula és Rimler Károly hozzászólása után dr. Moskovits József indítványát fogadták el.

Következtek végül az interpellációk. Löblé László a Körözs partjának rendezése érdekében, Weiss Lajos a Körözs-utcai járdamizériák miatt, Kiss Dávid a harmadik vashid ügyében, Balogh Döme a Bottó-féle főiskola és a Pece beboltozása ügyében szólalt fel.

Rimler Károly polgármester megnyugtató válaszait az interpellálóknak tudomásul vették.

Hlatky Endre főispán ezután a közgyűlést ma délután 3 órára halasztotta.

Pejacsevič Tivadar horvát miniszter. Gróf Khuen Héderváry miniszterelnök úgy látszik elérkezettnek látja az időt, hogy a horvát miniszteri tárca gondjaitól szabaduljon. Mint politikai körökben beszéltek, az új horvát miniszter gróf Pejacsevič Tivadar, volt horvát bán lesz, kinek kinevezését a delegátusok befejezése után teszik közö.

Oszták miniszter Budapesten. Weisskirckner oszták kereskedelmi miniszter és lovag Pop osztálylónok ma délbén Budapestre érkeztek. Délután a kereskedelmi miniszteriumban értekezlet volt az argentinai busbehozatal dolgában, melyen az osztákokon kívül Hieronymi Károly és gróf Serényi Béla földmívelési miniszterek vettek részt.

Tanfolyam a hitoktatók számára.

Válasz a Naplónak.

Azt hiszi a »Napló«, hogy most már nyugodhatik győzelmi babérain, mert kemény leckét adott a hitoktatóknak.

E leckében irányelveket akar nyújtani, hogyan járjanak el az ifjuság nevelésében, oktatásában.

Ugyáltszik, a »Napló« nem akar megbátározni a logikával és eltakarja szeméit az igazság, a napnál fényesebb elől, mert talán azt tartja, hogy ha a napba nézünk, megvakulunk.

Ismételten elismeri a Zászlónk című ifjusági folyóirat »páratlan voltát«, igen kitűnő ujság, eleven, színes, tartalmas, csak az fáj a »Naplónak«, hogy mert nem hisszük el és valljuk be, hogy a lap klerikális. Pedig azt is elismertük a tegnapi közleményünkben és ha az nem volt elég, itt kijelentjük, hogy igenis klerikális lap, csak tanuljunk meg distingválni nemcsak a »könyvek és lapok« között, hanem a fogalmak között is, mert különben fogalom zavarral indulunk az igazság felkeresésére és így nem találjuk fel soha.

A Napló szerint és még sokak szerint a »klerikális« hangzatos jelző igen sokat foglal magában; vallás, erkölcs, nemzet, Isten, király stb. illusztris fogalmak csak takarói az egyetlen célnak, az egyházi uralom s ezzel együtt a hitoktató-posíció fennmaradásának, — hirdeti a »Napló« s ezzel meg is adja a klerikális és klerikalizmus fogalmát. Röviden így is mondják »papok uralma«, mintha bizony a vallás volna a papokért és a vallás mint alárendelt eszköz volna a papi uralom megszerzésében. Hogy helyes-e a meghatározás, azzal a »Napló« édes keveset törődik. O, már mint maga is mondja: »logika ide, logika oda« — leszámolt egyszersmindenkorra a logikával és az objektív igazsággal egyaránt. Ezt mutatja legutóbb megjelent cikke, melyben mindent összekapkodott, egyháztelentély, klérus mindenhatósága, a szentekben és csodatételekben, lourdesi sarlatánságban és a mária-pócsi könyvekben való hit« jezsuitaság és bigottság és nagy zavarában csak még spanyol inquisíciót spanyol csizmát és a kinzó kamrákat felejtette el. De megbocsátjuk neki feledékenységét, ezeket már ugyis hozzá gondoljuk. Azt hitte a »Napló«, hogy ezekkel a madárijesztő kitételeivel megsért valakit. Jól is erjük már az üres, ócska, elkoptatott hangzatos frázisokat. Akinek csak verébnyi józan esze van, mosolyog és sajnálkozik azokon, akik még a felvilágosodottság századában a XX. században, hazugságok, rágalmak, koholmányok lomtarából ilyen ócskaságokat hoznak elő és ilyenekkel akarnak hatást elérni, a publikumot félre vezetni.

Miért nem felelt a »Napló« a felvetett kérdésre: hogy csak az a baj, hogy a hitoktatók terjesztik és erősítik a hitet az ifjuság szívében? Csak a katolikus növendékek kezéből repül ki a katolikus lap, a többi növendékek kezéből a többi lapok nem?

Ez a legkönnyebb dolog. Nehéz és egy kissé kényes lett volna felelni arra is, hogy miért szabad a »Világ«-ot, »Huszdik Század«-ot, »Balog Tutá«-t, »Nick Carter«-t.

»Mi jögon nevezik hát valláskultusznak azt a munkát? írja a »Napló«, amikor az egész egyház nem törekszik egyébre, mint a világi fórumok megnyergelésére, mint az államhatalmak dirigálására. Minek nevezik az erkölcs őrének azt az organizmust, amelyről a történelem olyan sok immoralitást derített ki; minek beszélnek nemzetről, holott az egyház az egyetlen erős és jól szerzett internacionális szövetség, miért beszélnek királyról, holott Spanyolországban megmutatták, hogy ha érdekük úgy kívánja, fellásítják az országot a király ellen.«

Kik törekszenek jobban megnyergelni a világi fórumokat, legmagasabb állami pozíciókat és az államhatalmakat dirigálni, mint a szabadkőművesek? Portugáliában az egyház buktatta

meg a királyt ugyebár? És idézte elő a vérfürdőt? A szabadkőműves páholyok oduiból indult ki az egész aknamunka. Ime tehát kik lézitanak a tekintély ellen? Ferrerben a bűnek ércszobrot emeltek és megkoszorúzták, azért, mert jól tudta vezetni és szervezni a forradalmár növendékek iskoláját. Bántja a Naplót, hogy a püspöknek megvan a maga jövedelme.

Hát miért nem számoltatja meg a »Napló« a bécsi Rotschildokat, kiknek tizenegyezer millió korona vagyonuk van hat százalék kamattal is évi 660 millió korona, vagyis egy millió 800 ezer korona, 750 ezer egy órára és 10833 korona esik egy percre.

Működésünk célját nagy kegyesen elismeri: »cél az egyház és semmi más.« Ez színarany igazság. Ez az egyedüli és legfőbb célunk: Isten országa, hit országa, az egyház terjesztése, megszilárdítása még az ifjuság szívében is Erre felhasználunk minden nemes és nyílt jó eszközt. Többek között a jó olvasmányok terjesztését is.

Ismételten s teljes határozottsággal kijelentjük, hogy katolikus növendékeink kezében és szívében lesz a jó olvasmány még »klerikális Zászlónk« is és nem fogunk hitoktatói tanfolyamra járni »Naplóékhöz« hogyan és mikor ültessük el az ifjuság szívébe klerikalizmus olvasmányait.

A »Világ« című lap szerkesztőüzenetében érdeklődött egy gimnázista (még pedig katolikus) hogy lehetne a gimnázisták között szabadkőműves páholyt alakítani? A »Világ« a következő bölcs atyai tanácsokat adta a leendő szabadkőműves inasoknak: A gimnázium kebelében, felsőbbbség tudta nélkül semmi estre, de azért ez irányban csak neveljék magukat. (Különösen a »Világ« Huszadik Század s a »Napló« olvasásával), mert nagy dologra vállalkozik, ki szabad kőműves akar lenni, korán, ifjkorban meg kell kezdeni a ránevelést és majd 24 éves korban nyitva az ut es ajtó hozzánk. Ezeknek szabad ifjkorukban nevelni magukat a szabadkőművessé re. Mi is leszünk bátrak ifjkorban jól megerősíteni, a hit gyökereit a lélekben, hogy így harcedzett legyen majdan, mint férfiu, minden támadással szemben. Még egyet!

Balog Tuta regényét s a Huszadik Századot s más eféléket nem vagyok hajlandó külön distingválni, akár milyen kicsiny gondolkodás körűnek tartson is a »Napló«.

A Huszadik Század például nem egyszer hirdeti a »szabad szerelmet« s még azt is kétségbe vonja, hogy az államnak joga ezt korlátozni.

Végezetül ne feledjük el a becsületes és igazmondó Klandius arany szavait: »A tudomány óriásai az oltár és a szószék előtt állnak és alázattal néznek a keresztre; azok, akik orrukot magasan tartva mindent fitymálva tekintenek az oltárra és a szószékre, ezek az üres feüekhez tartoznak.

Nagyvárad, 1910. nov. 14.

Gálfy Sándor,

polg. isk. róm kath. hitoktató.

Különlegességek

rövidáruban.

Keztyük, fátyolok, harisnyák, shawlok és gombok kiárusítás miatt nagyon olcsón lesznek elárusítva

TATRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Weingartner főhadnagy öngyilkossága.

Egy nagyváradi nő miatt.

Az egyik bécsi kaszárnnyában tegnap reggel öngyilkos lett Weingartner Károly, a 37. gyalogezred főhadnagya. Az életunt katonatiszt 34 esztendő és a tavaszon helyezték át Bécsbe Nagyváradról, ahol hosszabb ideig szolgált. Magyarországi családból való: apja luteránus lelkész Beszterczen, nővére egy őrnagy felesége.

Weingartner főhadnagy zárkózott, komor életet élt Bécsben.

Tisztársai nagyon kevésbé ismerték a magánügyeit. Annyit tudtak róla, hogy gyakran látogatja meg egy előkelő külsejű magyar nő, a barátja. Még annyit sikerült megtudniok, hogy a nő Nagyváradról jár fel Bécsbe. Most megtudták többet is. Azt is, hogy ez a nő Miklósi Ilona pénztárosnő.

Legutoljára hat héttel ezelőtt ment Bécsbe a nő. Azóta mindennap meglátogatta a főhadnagyot, akivel heves jelenetei voltak. A nő azt akarta, hogy a főhadnagy vegye el feleségül, de a főhadnagy hivatkozott arra, hogy már harmincnégy éves és még mindig főhadnagy — tehát semmi reménye, hogy megfelelően emelkedhessen.

A főhadnagy látogatóját mindez nem rettentette el. Minden reggel felkereste Weingartner, tegnap reggel is együtt reggelizett vele. Mikor a nő elment, Weingartner agyonlőtte magát.

Több levelet hagyott hátra, egyet ezredparancsnokának, egyet szüleinek, egyet pedig nővérének.

UJDONSÁGOK.

* **A X. katolikus nagygyűlés** vasárnapon veszi kezdetét. Az előkészítő bizottság az egész programot összeállította. Az egyházmegyei hatóságok elrendelték, hogy szombaton az esti harangszót megelőző félórán harangzugás jelezze a nagygyűlés idejének, érkezését. A 13-án délelőtt 11 órakor tartandó I. nyilvános ülésen a megnyitóbeszédet Széchenyi Emil gróf mondja, utána Csernoch János csanádi püspök ünnepi beszédben emlékezik meg a király születésének 80. évfordulójáról, majd Somsich Béla gróf a pápa tekintélyéről szól.

A II. nyilvános ülésen 14 óra, délután öt órakor Vay Péter gróf apostoli protonotarius, Rakovszky István v. b. t. t. orsz. képviselő Gieswein Sándor dr. prelátus, orsz. képviselő és Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári püspök mondanak beszédet.

A III. nyilvános ülés 15-én, délután fél öt órakor lesz, melyen Krüger Aladár dr. nagyváradi püspöki ügyész, Buttykai Antal Szent Ferencrendi háziönök és Mailáth Gusztáv Károly gróf erdélyi püspök beszélnek.

Az Országos Katolikus Szövetség, mint a nagygyűlések rendezője, november 1-étől megkezdte a nagygyűlés jegyeinek kiadását s azok naponként délután 4—6-ig válthatók a Szövetség hivatalos helyiségében (IV. Ferenciek-tere 7. III. lépcső, I. em. 8. ajtó).

* **A katonai vegyes felülvizsgáló-bizottság új elnökhelyettese** A katonai vegyes felülvizsgáló-bizottság, melynek hatásköre több vármegyére terjed, s melynek elnöke Hlatky Eadre főispán, Mezey Mihályban elnökhelyettesét vesztette el. Helyébe Hoványi Gyula, kir. katolikus jogakadémiai tanárt nevezték ki a bizottság elnökhelyettesévé.

* **A tanítók városatya jelöltje.** A közelgő városatya választások alkalmával Szabados Pál tanító kezdeményezésére a váradi tanítóság is megmozdult, hogy a törvényhatóságban a tanügy érdekeinek képviselőjét is bebesegítse. Bodnár Jánost, ezt a szimpatikus és agilis szakférfiut, kiváló tanügyi író léptetik fel s reméljük, hogy a váradi polgárság is segítségére lesz a tanítóság e szerencsés választásának. A város parlamentjében a társadalom minden rétegének helyet kellene foglalnia. De főként megilleti ez a tanügyi férfiakat, mert hiszen Nagyvárad oly sokat áldoz iskoláira s bizony igen kevesen vannak, akik szakszerű felszólalásokkal irányítanák ennek az igen fontos kulturális kérdésnek az előre mozdítását.

* **Megfellebbezett megyebizottsági tagságok.** A tegnapi nap folyamán két megyebizottsági tagság választás ellen adtak be fellebbezést. Az egyik fellebbezést Puszkó Flórián urszádi lakos adta be amiatt, mert a megválasztott nem lakik a megye területén. A másik fellebbezést Nagy Ferenc éradoyni jegyző adta be. A fellebbező kéri, hogy semmisítsék meg a választást, mert szabálytalanul, nem a kitűzött időben kezdődött.

* **G. W. Hamel Nagyváradon.** Tegnap este 7 órakor a gyorsvonattal megérkezett Nagyváradra G. W. Hamel, a külföldön is előnyösen ismert aviatikus, hogy vasárnap délután 2 órakor bemutassa a nagyváradiaknak a repülést. A repülőgép már tegnap délelőtt megjött Nagyváradra, hatalmas táblás szekéren szállították ki a Bónay kúti gyakorlótérre, ahol ponyvából hangárt rögtönöztek a számára. G. W. Hamel egyik barátja, Gróf I. Skizynsky lengyel mánás társaságában érkezett Nagyváradra, aki mindig hűséges társa a fiatal aviatikusnak. — Jegyek már kaphatók a versenyre Vidor Manónál, Sebőnél és Kiss Dávidnál.

* **A Körözs puztítása.** Mint Belényesről telefonálja tudósítónk, a járáshoz tartozó Remete köz-ég mellett a vármegye által ujonnan épített hidat teljesen tönkretette a víz. A hatalmas beton alapokat 2 méter 40 centiméternyire mosta alá a víz és aztán az egész vasszerkezettel együtt felborította. A víznek ily nagy erejét még azon a vidéken nem látták s most sereggestől vándorolnak a puztítás színhelyére. A hidat teljesen ujonnan kell építeni. A kár több, mint amennyibe az új hid került, mert a roncsok eltakarítása sok pénzbe og krrúlni.

* **Megakadályozott öngyilkosság.** Tegnap délután az aradi-uti őrszemét egy kis gyermek értesítette, hogy Hattyu-utca 52. sz. alatt Kocsis Béni napszámos öngyilkosságot akar elkövetni. A rendőr a hír vétele után a helyszíni sietett s ott kérdőre vonta Kocsis Bényt, aki aztán előadta, hogy tegnap tényleg vásárolt egy revolvert azon célból, hogy magát agyonlője. A rendőr a revolvert elkobozta, Kocsis Bényt pedig előállította a rendőrkapitányi hivatalhoz, ahol aztán kijelentette, hogy öngyilkossági szándékától eláll.

* **Két gyilkossági kísérlet.** Tegnap az esteli órákban két gyilkossági kísérlet történt Nagyváradon. Az egyik eset a Csarnok-kávéház előtt történt, ahol Krabács Lajos 17 éves helynélküli pincér kihívta Mojt Ferenc barátját a kávéházból és rövid szövtátság után revolverével szájon lötte. Mojtot a kávéháza szállították sérülésével, Krabácsot a rendőrség letartóztatta. — A másik eset a Schlauch-tér 30. számú házában történt, ahol Kovács László vasuti munkás menyasszonyára, Kindle Margitára rálőtt, mert az elhídigült öle. Ugyancsak rálőtt menyasszonyának testvérére, Kindle Zsuzsánára is. Mindkét leányt kórházba szállították, a tettest pedig letartóztatták.

* **Kiő volt a két rézüst?** Hamza János cigánytelepi bíró jelentette a rendőrségnek, hogy előtte három cigány, Ötvös Sándor, Koicza István és Lakatos Sándor beismerték, hogy a váradi hegyről 2 drb. rézüstöt loptak s miután azon tulajdoni nem tudtak, összetörték és bedobták a Körözsbe. A rendőrség ezután hívja fel az ismeretlen károsultakat, hogy panaszuk megtétele végett a rendőrség bünyügyi osztályánál jelentkezzenek.

* **Keresik a hamburgi ékszerlovajt.** Folyó évi október hó 16-án délután Hamburgban a Timm-féle ékszerüzletbe betörték 165564 márka értékű ékszer elloptak. A tettesek a lépcsőházból erőszakkal kinyitott boltajtón keresztül az ékszerüzlet felett levő himzőüzletbe hatoltak s ennek padlózatán áttört nyíláson hatoltak az ékszerüzletbe. Betöréssel két férfit gyanúsítanak, egyik 170 cm. magas, szőke bajszú, fekete kemény kalappal, sötét színű felöltővel. Másik 163—165 cm. magas, fekete kemény kalappal, sötét felöltővel. A károsult a tettesek kézrekerítése esetére 1000 márka s az ellopott tárgyak visszaszerzése esetére 4000 márka jutalmat tűzött ki. Ha azonban az ellopott tárgyaknak csak egy része kerülne meg, úgy a 4000 márkának csak aránylagos része lesz a jutalom. Amint erről a budapesti főkapitányság a nagyváradi rendőrséget értesítette.

* **Eltűnt fia.** Bagdi Józsefné nagyváradi lakos bejelentette a rendőrségnek, hogy Ferenc nevű fia f. hó 6-án lakásáról eltávozott s gyanítja, hogy fia öngyilkos lett, mert a mai nap liától a következő tartalmu levelezőlapot kapta:

— Kedves anyám ne keressenek, mert én már jó helyen vagyok.

A rendőrség az anya kérésére az eltűnt fiut keresteti. Személyleírása: 24 éves pintér segéd, magas termetű, kerek szép arcu, gesztenye szín haju, fekete szemöldökű, kék szemű.

Angol uri szabóság.

Az európai modern divatokkal lépést tartva, saját műhelyemben több évi külföldi tapasztalataim érvényesítve, hani és angol legjobb kelmékből raktáromon elsőrendű öltönyöket, télikabátokat stb. készítek megrendelés után.

A n. é. közönség figyelmét felhívom cégemre. Tisztelettel

HABER és TÁRSA férfiszabó.

o Nagy Sándor-utca 1. szám. o

x **Ma katonazeno** a Lloyd kávéház fényesen berendezett teli kerthelyiségében. Folyó hó 12 én, a *101. gyalogezred teljes seregének hangversenye*. Ezenkívül bemutatóra kerülnek a következő pompás és sikereiben gazdag képek. — November hó 9 én. 1. Veroni Anna. 2. **A Sziv**. 3. Feneketlen herdó. 4. Szobor. 5. Parsevél Budapesten. 6. Isgalmas boxpárbaj. 7. Kecsege fogadást köt. 8. A kínai császár temetése. Beléptidij nincs. Kezdeté este 9 órakor. Kétféle étel, italok figyelmes felszolgálásáról gondoskodva van. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein és Urlei* kávéház tulajdonosok.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰEK legjobb minőségben és kedvező árban :

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

A nagyváradi—debrecei vasút.

Pár héten belül teljesen elkészült a Nagyváradi—Debrecei közötti h. érdekű vasút. Gerster Árpád, a vasút engedményese tegnap beküldte a városnak az új vasút menetrendjét és díjszabását. Ez utóbbiból kiténik, hogy az utazás ezen a vonalon jóval olcsóbb lesz mint a máv. vonalán.

A menetrend szerint az új vonalon naponta hat vonat fog közlekedni és pedig

Nagyváradról indul:

reggel 4-25, délelőtt 11-42 délután 4-10 perces vonat.

Nagyváradra érkezik:

reggel 7-00, délután 3-28 és este 7-20 perces vonat.

A menet idő három óra, a gyorsvonatnál 10 perccel kevesebb. Az utiköltség megtakarítás a MÁV-val szemben:

gyorsvonatnál I. osztályon 3 korona 50 fillér, a II. o. 2 K korona 80 fillér, III. o. 1 kor. 40 fillér;

személyvonatnál I—II. osztályon 1 kor. 40 fill. III. o. 70 fillér.

Nagy karácsonyi occasio

November 12-től

Radó és Kertész

női divatruházában Kossuth-utca 2. mind friss szép új árukat nem kiselejtezett parti áruk.

Bluz selymek 43—70—110
Bluz bársonyok 58—70—95
Bluz szövetek 120 széles 55

ruha és kosztüm kelmék 120 széles 43—70—85—110, kész fehérneműket most feltűnő olcsón, valamint az összes raktáron levő oikkek leszállított árakban.

x **Villamos osillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern**-nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek. Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556

Rendelés szerűen készült

női és gyermek ruhák.

ELŐNYEI

Kitűnő szabás

Első rangu munka

Divatos tartós kelmék

Jutányos árak

Nagy választék

SPITZER BÉLA

női és gyermek ruha-áruháza

női és gyermek ruha szalonja.

Rákóczi-ut 3. sz.

IRODALOM.

Bochkor Mihály felolvasása Budapesten. A nagyváradi kir. kath. jogakadémia új tanára, dr. *Bochkor Mihály* érdekes felolvasást tartott Budapesten, a Szent István-Társulat tudományos és irodalmi osztályában. Felolvasásának tárgya volt: *Katholikus egyházközségi önkormányzat Erdélyben, a XVI. és XVII. században.* Bochkor éveken át titkára volt az erdélyrészi katolikus-státusnak s így teljesen otthonos az önkormányzati dolgokban.

A szabadkőművesség a kulisszák mögött című röpirat, melyet lapunk tegnapi számában ismertettünk, megrendelési címe nem Mária-utca 25, hanem *Murarik Antal Budapest IX, Üllői ut 87. IV. 12. b.*

A Szent István-Társulat pártoló tagsági könyve. Hetedik esztendeje immár, hogy a népies pártoló tagság fölülte szerencsés gondolatát közismert áldozatkészségével megvalósította a Szent István-Társulat s azóta ezen a révén egész sereg jobbnál-jobb könyvet ontott a magyar családok ezreinek körébe.

A most megjelent idej tagilletmény méltó folytatása az előbbieknak; nem akarom e könyvecskéket az én szavaimmal dicsérni, tartalmuk egyszerű fölarása — véleményem szerint — a legteljesebb dicséret s a legillőbb méltatás.

A *Szentek életének* most közreadott folytatásos kötete a naptár szentjeit július 1-től október 1-ig tartalmazza. A legvonzóbb népies áhitat hangján írt életrajzokat tömegtelen kitűnően sikerült kisebb-nagyobb kép díszíti, köztük akárhány világhíres képnek a reprodukciója. A függelékben Szent István királyunk életrajzát kapjuk, amit népies szempontból így szépen és érdekesen megírva még sehol sem olvastunk. A díszes, vastos vászonkötésű könyvet, az egész Szentek életének harmadik kötetét, *Tury Gyula* klasszikus Szent István-képe teszi még értékesebbé.

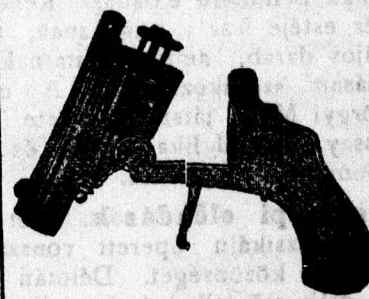
A mi kaszánk című könyve magyar királyi-ság földrajzával ismerteti meg népünket. Tudományos ismereteket foglal magában ez a könyv, de nem tudákos módon és formában közli azokat, hanem a legtermészetesebb egyszerűség ügyességével. A jó tanító módszerével nemcsak az elavult értelemben vett földrajzzal hozza ismeretségbe olvasóját, hanem egyuttal megismerteti az egyes helyek életével (folklore) és történelmével is. Ez a kötet, a Nagy-Altöldet és a Kis-Altöldet írja és a szemléltetőoktatás elvéhez híven — kicsinyek és nagyok oktatásában egyaránt bevált ez az elvi — számtalan illusztráció teszi könnyen érthetővé, elevenné és maradandóvá a közölteket.

A *Nagy Budapest* című könyvben a leg részletesebb székesfővárosi utmutatót kapjuk, de nem az unalmas, száraz baedekerek fajtájából valót, hanem ezernyi adata mellett is érdekeset, megkapót. Erre a vezetőre valóban szükségünk volt már a Regnum Marianum katolikus fővárosában. Huszonkét fejezetben ismerkedünk meg Budapest történetével, lakosságával, iparával, üzleti életével, utcáival, tereivel, utcai alakjaival, közlekedésével, vízeivel, fürdőivel, kiránduló- és szórakozóhelyeivel, szobraival, jótékony intézeteivel, templomaival, iskoláival, nevezetesebb épületeivel és még sok egyébvel, amelyekért — ha nem egy oka van is a korholásra — büszke lehet a katolikus ember az ország szívére. Ennek a könyvnek a szövegét is sok-sok — javarészből eredeti — kép magyarázza s a végén térkép van hozzácsatolva.

A pártoló tagilletmény negyedik könyve a *Szent István-Társulat Naptára az 1911. évre.* Méltán részesült évről-évre ez a naptár a legmelegebb dicséretben, de a mostani tartalma gazdagságával, érdekességével, értékes voltával az előző éveket is fölülmulja. *Németk Gyula* szerkesztő kalendáriumát egyetlen más kalendárium sem fogja utólni, annyira tökéletes ez a népnaptár.

Futólagos szemlének befejezéséül még csak egyet akarunk megállapítani: a Szent István-Társulat a néppel szemben vállalt kötelezettségét az idén is bőséges mértékkel róta le; népünk hivatásos vezéreinek, a katolikus intelligenciának áll most a köteles munka másik részének teljesítése: a kétkoronás pártoló tagságnak elterjesztése.

Üzlet átvétel.

Üzlet átvétel.

Tisztelettel értesitem a nagyabecslült fegyvertartó közönséget, hogy a 30 év óta fennálló **SCHULLER ÁRPÁD-féle puskaműves üzletet**

átvettem és azt kellő szaktudással tovább vezetem. — Hivatkozva Pécsért 30 év óta létező és fennálló puskaműves üzletemre, amely kétszer lett aranyéremmel kitüntetve és pedig 1888. :: Pécsért, 1907. kiállításán Pécsért. :: Altalam készített vagy javított fegyverekért mindig kezességet vállalom. Régi fegyvereket használhatóvá átalakítok.

Tömeges pártfogást kérek

Ladányi József,
puskaműves,

Nagyváradi, Uri-utca, 21. szám.
November 1-től Rákóczi-ut Moskovits-palota.

SZÍNHÁZ.

Hetí műsor:

Péntek: Beulemans kisasszony házassága. (Bemutató.)
Szombat: Beulemans kisasszony házassága.
Vasárnap d. u. Párisi élet. Este: Mikádó.

A böregér.

Minél jobban távolodunk attól az időtől, mikor Strauss operettjei újdonságok voltak, annál inkább érezzük azok igazi becsét. Nem mint újdonságok, hanem mint a zene igaz értékű alkotásai vonzzák ma is a közönséget. A Böregér tréfája pedig éppen állandó műsordarabja ma is minden színpadnak.

Csak hogy az ilyen, már klasszikus sorba került operettet klasszikus színvonalon álló előadásban is kell színre hozni. Különösen ének dolgában nem volna szabad kifogásnak felmerülnie, hiszen Strauss éppen a zenében mester. Nem volna szabad annak előfordulnia, hogy hatásosnak készült és kellő lendülettel kivágott magas hangok megrekedjenek és hamiskásan félrecsuszva, mosolyt provokáljanak, ami két felvonásvéget is elűcsölt. Nem volna szabad olyan megakadásnak sem történnie, mint a minő a második felvonásban volt.

Ezeket leszámítva, az előadás meglehetősen sikerült. Enekekben, művészi énekekben *Mihályi Ernő* vezetett. Az ő pompás *Alfrédje* volt minden énekszámával az előadásnak talán legértékesebb része. *Károlyi Leona* Rosalinda volt, míg *Adél* szerepe *Zsigmondy Annánál* volt a lehető legjobb kezekben. *Kassay* elegáns *Eisenstein*, *Lövey* ötletes főházigazgató volt, a becsipett börtörő szerepében pedig *Kabos* kellett gyakran általános derűtséget. *Asszonyi* ügyesen játszotta *Falke* szerepét. Fellépett ez alkalommal egy új erő, *D. Fethő* *Stefánia* is. Sokkal kisebb volt a szerepe, hogysem méltányosnak tartanók, mindjárt végleges kritikát mondani róla. Annyi bizonyos, hogy tegnap a hangja nem sok csengést ígért, viszont azonban elég gyakorlott színésznőnek látszik. De semmi esetre sem az a nagy művész, aki legkisebb szerepben is ki tud magaslani.

A mai bemutató. Ma este lesz a »Beulemans kisasszony házassága« című angol vígjátéknak bemutató előadása. Rendkívül kedves fehér estéje lesz a színháznak, tiszta levegőjű, bájos darab, amit bemutatnak, leányok is pompásan szórakozhatnak. A címszerepet *Szentgyörgyi Márta* játssza, mellette *Tóth Elek*, *Sik*, *Kassay*, *Angyal Ilika*, *Lövey* és *Hunyady* jutnak pompás szerepekhez.

Vasárnapi előadások. Két népszerű örökszép mázsikájú operett vonzza vasárnap színházba a közönséget. Délután a »Párisi élet«-et adják elő félhelyárak mellett, este pedig a »Mikádó«-t elevénítik fel, amelynek kedves melódiáit évek óta nem hallottuk a színházban. J-gyek már ma válthatók.

* **Új műsor a Pannoniában.** Ma ismét nagy tetszéssel fogadta a Pannoniában a közönség a szebbnél-szebb mozgóképeket, amely feltűmulja az eddigi összes kinematográfiát. A műsor a következő: 1. Citromszüret Szicíliában. 2. Az uri jog. 3. Titokzatos szöktetés. 4. A Gésák. 5. Szerelmi utazás. 6. A rózsák. 7. A csodás fuvola.

Meghívó.

A »Biharmegyei Népművelési Egyesület« választmányának tagjait a községi polgári fiúiskola I. emelet 21. sz. helyiségébe f. hó 11 én, pénteken délután 5 órakor tartandó gyűlésre tisztelettel meghívom.

Vasady Lajos
ügyvivő alelnök.

NYILTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

TÁVIRATOK.

A pápa válasza a bécsi tiltakozó nagygyűléshez.

Bécs, nov. 10.

A tiltakozó határozatra, melyet a városházán a múlt vasárnap megtartott gyűlés a pápának küldött, ma *Nagel* érseki koadjutorhoz a következő válasz érkezett:

A hűségnek és ragaszkodásnak oly nemes érzése, amelyet excellentiád táviratában tízezer katolikus nevében a Szentszék iránt kifejezésre juttatott, nagy örömmel töltötte el a Szentatyát, X. *Piust*, mert tanúságot tesz Ausztria élő hitéről s Öszentsége az ön közvetítésével küldi valamennyinek atyai kegyességében a kért apostoli áldást. *Merry del Val*.

A husdrágaság és a kormány.

Budapest, nov. 10.

(Saját tudósítónktól.) A kereskedelmi miniszter dolgozószobájában ma 4 órakor a husdrágaság ügyében tanácskozás volt. A tanácskozás során alaposan megvitatták, hogy milyen teendők várnak a kormányra. Elhatározták, hogy erre vonatkozólag javaslatot fognak a Ház elé terjeszteni.

Elhunyt képviselő.

Budapest, nov. 10.

(Saját tudósítónktól.) *Bethlen Sándor* marosújvári képviselő ma meghalt. Az elhunyt képviselő a munkapártnak volt tagja.

Simon kontra Petrovics-pör.

Szeged, nov. 10.

(Saját tudósítónktól.) Ma a szegedi törvényszék a *Simon Ákos* főszolgabíró kontra *Petrovics-pörben* a tanukat hallgatta ki. A tanuk kivétel nélkül *Simon Ákos* ellen vallottak.

Roosevelt bukása.

London, nov. 10.

(Saját tud.) Az Egyesült Államok közvéleménye 1890 óta nem ment keresztül oly gyökeres változáson, mint most. Newyork államban teljesen megtört *Roosevelt* hatalma. Massachusetts államban mintha elsöpörték volna a republikánusokat. New Jersey állam most választott először demokratákat. Connecticut államban a republikánusok alig tudtak egy-két ezer szavazatot összehozni. Illinois államban és még több más államban óriási többséggel győztek a demokraták.

Newyork, nov. 10.

Az Egyesült államok képviselőháza a végleges összeszámolás szerint 212 demokrata, 176 republikánus és két szocialista képviselőből fog állni. Az Unio 26 kormányzója közül 13 a demokratapárt tagja.

Briand gyengén áll.

Páris, nov. 10.

A republikánus párt a tegnapi szavazással néhány szavazattal szaporodott. *Briand* első kabinetjéből *Chohery* és *Barthou* *Briand* miniszterelnök mellett szavazott. *Millerand*, *Viviani*, *Girard* és *Reynand* tartózkodott a szavazástól. Azt hiszik, hogy az új kabinet gyenge lábón áll. Parlamenti szempontból 87 szavazattöbbség elég, de politikai szempontból ekkora többséggel Franciaországban nem lehet kormányozni.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Írta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

136

Péter egy vadmacska dühével harcolt. A vér fejébe szállt s csak az öldöklés erős ösztöne látszott rajta erőt venni.

Nem tudta, hogy több helyen meg van sebezve, feledte a királyt, királynét, feleségét, a vallást, mindent, csak dühé s karjának ereje maradt meg.

Több percig, melyek óráknak látszottak, rohantak rá a sansculotteok négyen egymás mellett s még mindig *De Vaucourt* teste két oldalán egy-egy lábával hőiesen távol tudta azokat tartani magától. *De Hercules* hatalma s *Bayard* bátorsága sem segít az idő és a számok ellen. *Agya* szédült, térde reszketett, csapásai a levegőt érték, egy tengerarc uszott szeme előtt és ezek között homályos tudattal látta, hogy *Arnold* gróf friss erősitéssel rohan a lépcsőkre, válla fölötti a *Wolverine* sápadt sötétségében úgy nézett ki, mint egy baljóslatu csillag a viharos éjben.

Ekkor elhagyá eszmélete, ledőlt az ajtóra a háta mögött; az birtelen kinyílt, és saját drága felesége néhány erős svájci testőr segítségével bevonta őt a szobába biztonságba.

E pillanatok valóban nagy becsűek voltak, nem is lettek drágán megfizetve, bár a pár és a földmives vérükkel fizették meg azokért királynéjuk váltságdíját, hogy legalább a jelenben megmentsék a sértésektől, bántalmaktól s tán a biztos haláltól.

Mialatt az egyik megmereveett ott, ahol feküdt, s a másik elájult sebeitől, a királyi család a palota légszélsőbb szárnyába vonult vissza, s a nemzetőrségnek egy erős szakasza bevonulván az udvarra, uralta némi kiterjedés-

ben a fölkelőket, kikkel egy párton lehetnek is, nem is.

Oly válságos pillanat vala ez, melyben mint néha történni szokott, a sors egy hős ember karjától függött. Ha nincs ez az erős kar a szív mögött, irtózatot rémítettek történhetek volna, mielőtt a nap magasra feljön, miknek pusztá eszméjéről meghidegül a vér az erekben. Arnold gróf legkevésbé tartozott azokhoz, kik ilyenkor személyes bátorság és erély hiányában elszalasztják a rájuk nézve kedvező alkalmat. Mikor lövése eltéveszté célját, nem állt meg pisztolyát újra tölteni, hanem a támadókon át visszavonult, hogy összeszedjen néhányat legjobban fegyverzett emberei közül s követve a Wolverinetől, ki őt nem bocsáthatá szeme elől, visszatért egy végső rohamra, mely mindent elseperjen maga előtt s mely, míg őt a helyzet urává teendő, a kezébe adandja, mint remélé, a nemzet kormányát.

Fele uton volt a lépcsőn, mikor az ajtó kinyílt egy pillanatra, hogy Péter lehanyató alakját bevonják és e pillanatban meglátta Rózsikát. Meglehet, hogy a nő szép arca újabb lángra gyújtá hevét. Előre ugrott az első sorba, kardját magasra tartva és ezt kiáltván:

Előre, polgárok, előre. A testőrség le van győzve és most már semmi sem tartóztathat el minket!

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Be kell adni a paszusokat. A rendőrkapitányi hivatal ismét felhívja mindazokat, akik hasított körmű állatoknak vannak birtokában, hogy a náluk levő marhaleveleket a már közhírré tett rendelkezés értelmében hadadéktalanul nyújtsák be Horváth Géza tb. alkaptány kezeihez, mert a kik e felhívásnak eleget nem tesznek, kihágási uton szigorúan meg fognak büntettetni.

Hus- és tejség a megyében. Az általános száj- és körömfájás következtében a vármegye legtöbb helyén nem lehet se marha húst, se tejet kapni. Ha egy-egy helyen állatorvosilag szigorúan felülvizsgált marhát vágnak le, a húst oly méreg drágán mérik ki, hogy csak épen a betegek részére vásárolják meg. A tejség még is általános. A tej ára mindenütt 40-45 fillér és még így sem lehet kapni. Azok a kevesek, akiknek tejforrásuk nem lett betiltva, lemondanak a tejről azok javára, akiknél kis gyermekek vannak. A hatóságok mindenütt nagy apparátussal dolgoznak a marha-betegség terjedésének meggátolásán.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

TATRAY és TARSAI

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és műlakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Védjegyes finom precisiós órák
Schweicz elsőrendű gyáraiból.

Magy. kir. fémjellel ellátott
arany és ezüst ékszerek,
karika gyűrűk.

Ezüst és chinaezüst evőeszközök
asztaldiszek, tálczák. Menyasz-
szonyi és keresztelési ajándékok.

Finom szemüvegek, hőmérők, légsulymérők.

Szilágyi Géza és Társa

órák és ékszerésznél. — Vasuti órák,
Rákóczi-ut 4. Telefon 630.

Eladó föld.

Nagyváradtól 15 percnire
fekvő mintegy 55 kat. hold kiter-
jedésű elsőrendű szántóföld a szük-
séges épületekkel ellátva egészben
vagy parcellákban eladó.

A feltételek megtudhatók a
Nagyváradon székelő **Központi
Takarék-pénztárnál.**

Petrozsényi, salgótar-
jáni, karwini és porosz-
szén, kovácsszén, gáz-
gyári-lupényi és kar-
wini bányacox, ipari-
és háztartási célokra

Salamon Jakab és Ta. cégnél.

Budapest, V. Erzsébet-tér 5.

:: Telefonszámok: 73-96, 73-97, 73. 98. ::

Vegyél!

Vegyen!

Vegyünk!

10. 13. és 17.

Koronáért

Moskovits Antonomiai cipőt

Nagyvárad

Kossuth-utca 5. gyár épület és

:: Bémer-tér, Fő-utca sarok. ::

Előkelő hazai biztosító társaság.

Kiterjedt üzlet állomány felett ren-
delkező nép ágazata részére ovadék képes

helyi képviselőt

keres. Oly egyének tehát kik ezen biztos
jövő szép jövedelmet és megélhetést
nyújtó állást elnyerni ohajtják ajánlatai-
kat „Szép jövő 4149” jelige alatt *Haasen-
stein és Voglerhez, Jaulus és Társa*
Budapest.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a
Réthy-féle pemetefű cukorkánál

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és
határozottan **Réthy** félet kérjünk,
mivel haszontalan utánzata van.
Egy doboz 60 fillér.

! Csak Réthy-félet fogadjunk el. !

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kelle-
mesen szórakozni, mint

Kecskeméthy István

„NEMZETI” vendéglőjében.

Most szüret után, édes must,
karcos bor a legjavából kapható.
Kitűnő magyar konyha. A legjobb
fajborok. Abonánsok polgári árban
megegyezés szerint szolgáltatnak ki.

— Minden este fényes műsor —
mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —
A vidékiek találkozóhelye.
Szalodámban szobák 1 korona
— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel
Kecskeméthy István vendéglős, a
NEMZETI szaloda, vendéglő és kávéház bérleje.

A kávéház egész éjjel nyitva.

Értesítés!

Weisz Lajos

Kereskedelmi és műszaki irodája
Nagyvárad, Szarvasy-utca 81. -:- Telefon: 323.

Cement. Legjobb minőségű portlandcement a Magyar Bank és Kereskedelmi Részv. Társ. belpátfalvai cementgyárából.

Szén. Elsőrendű porosz szénbányák képviselője Sugár Vilmostól.

Gázberendezések, coks és kátrány. A nagyvárad-i légszeszgyár képviselője.

Műszaki cikkek. Motorok, fűrészbere-
ndezések, fagegmunkáló gépek, jéggépek hűtőeszközök stb. a Brünn Königsfeldi gépgyártól. Az összes műszaki cikkek, kenő és ásványolajok.

Bankosztály. Jelzálog kölcsönök közve-
títése, értékpapírok adás vétele, kereskedelmi és iparvállalatok financi-
rozása.

**Ingtalan for-
galmi osztály.** Mint a Házépítő és Telek
adásvételi Részv. Társ.
ügyvezető igazgatója a leg-
előnyösebb feltételek mel-
lett eszközöl: parcellázásokat, valamint telkek
és ingatlanok adásvételét; elvállal bérházak és
egyéb ingatlanok kezelését és értékesítését.

Hirdetések

elvétnek a kiadóhivatalban.

Baross-utca 60. számú
ház földszintjén két
szoba, konyha
és mellékhelyiségekből
álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Pol-
gári Takarékpénztár-
nál, Kossuth-u. 4. sz.

Szőlő-

oltványokat
szállít amerikai si-
ma és gyökeres
vesszőket különféle
fajokban, fajtis-
zasáért jótállva
legdusabb válasz-
tékban a már évek óta elsőnek és legmegbizha-
tóbbrak **Kisküküllőmenti első szőlőoltvány-telep**
ismert

tulajdonos: **CASPARI FRIGYES**

MEDGYES, 32. sz. (Nagyküküllő-megye.)

ooo Tessék árjegyzéket kérni! ooo

Az árj gyékben található az ország minden részéről
érkező **elismerő levelek**, ennél fogva minden szőlő-
birtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős
személyiségektől úgy szó-, mint írásbelileg bizonyosá-
got szerezhet magának **fenti szőlőtelep meg-
bizhatóságáról.**

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40
gyertyás **W o l f r a m** lámpa **darabja 3.60 kor.**
100 gyertyás **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű **izzólámpa különlegességek**, fény-
ké p é s z i á m p á k ugyancsak **legolcsóbb**
áron kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →
megtakintásra ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bőví-
tését, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
lítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

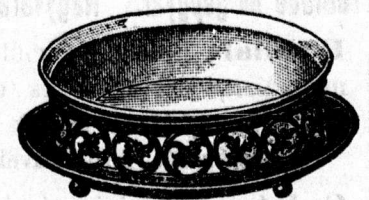
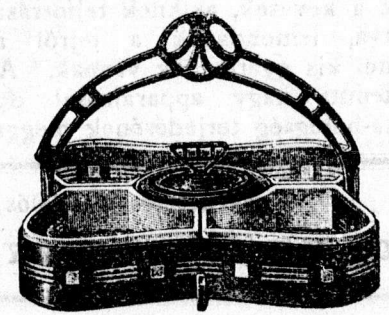
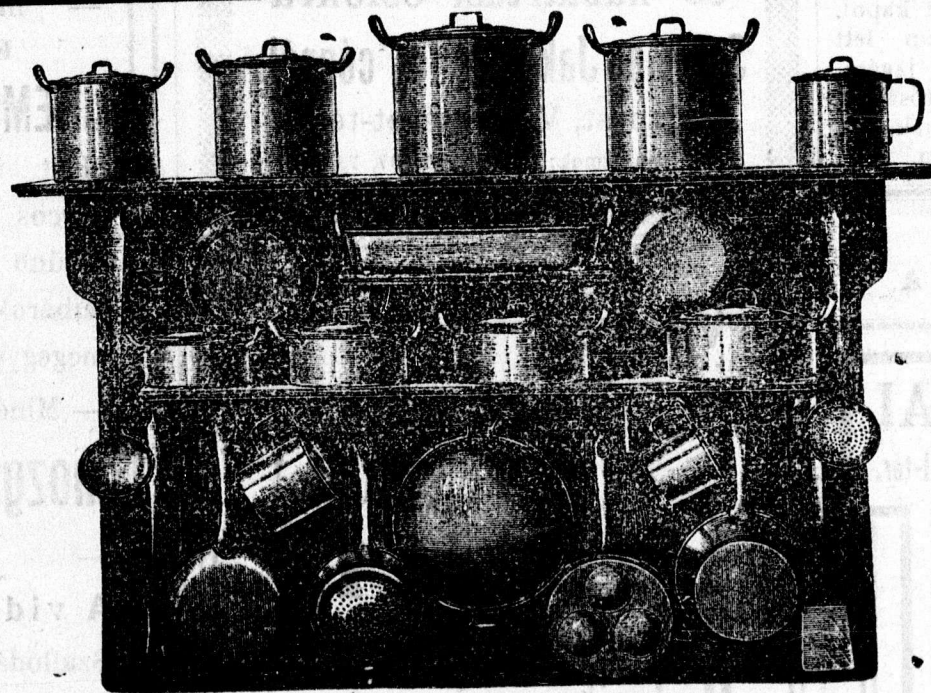
Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

különlegességek vaskereskedése
Telefon helyben és vidéken 390.